

administreret, megen Bondeeiendom gik tabt, idet den blev belagt saaledes med Skatter, at Eiendommen blev værdiløs, og hvorledes Bønderne da tilsidst tabte Eiendomsretten over deres Eiendomme. Det er dette, der som en gammel Bevidsthed lever i Bondebefolkningen, at en meget stor Del af Bondeeiendom er ved Statens Medvirkning og ikke blot ved Tidens Ugunst bragt over i Godseiernes Hænder, og det er den Bevidsthed, der gjør, at Bondestanden, uagtet alle de juridiske Modbeviser, og hvad der ellers kan fremhæves derimod, lever i den Tro, at de have en Ret til Bøndejorden, og at denne Ret ikke sser Fyldest, før de faae Eiendomsretten over Jorden. Noget Andet er det, hvorvidt dette Lovforslag er i Stånd til at skaffe dem denne Ret, eller om man ikke kommer lempeligere dertil ved at gaa med det Forslag, som Ministeren har indbragt i det andet Thing, og som dog gaar ud paa fuldstændigt at sikkre en Besiddelsesform af Bøndejorden. Nu have den ærede Ordfører for Forslagsstillerne og det ærede Medlem for Maribo Amts 1ste Valgkreds (Winther) idag udtalt sig, som om nu det afgjørende Dieblik var kommet til, at det ikke paa nogen Maade kunde opsættes længere, men dette staar ikke i Samklang med, hvad den ærede Ordfører udtalte, da han indbragte Forslaget, og hvad jeg først tillod mig at gjøre opmærksom paa. Nu har den ærede Forslagsstiller fremhævet Exempler paa, hvorledes der i enkelte Tilfælde er blevet handlet fra Godseiernes Side. Det er ganske vist, at det er Exempler, der ere meget affkræfende, men, som den ærede Ordfører gjorde opmærksom paa, har denne Fremgangsmaade fundet en saa stærk Misbilligelse fra disse Folks egne Standsfæller, Faren ved at gaa videre paa denne Vej, er bleven saa stærkt fremhævet, at jeg tvivler ikke paa, at man nok har faaet Syn derfor, og at man vil betænke sig paa at gaa videre. Men ved Siden deraf er der ogsaa sset andre Ting, siden vi vare samlede her sidst. To Grevskaber have saaledes tilbudt at ville afhænde Bøndergodset til Fæsterne, efter hvad der er kommet frem i de offentlige Tidender; det er nemlig Grevskabet Lerchenborg i Sjælland og Grevskabet Bræh-

minde i Fyen. Og dette er Noget, som jeg mener vel er værd at tage i Betragtning, naar man taler om, hvorvidt dette Lovforslag er betimeligt eller ikke.

S. C. D. Müller: Det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds (Fredderiksen) udtalte, at man skulde se at faae dette Lovforslag saa hurtigt over i Landsthinget, som det var muligt. Det er dog formentlig ikke det, der er Forslagsstillerne Mening, og det forekommer mig ogsaa, at det vilde være en meget uheldig Fremgangsmaade. Det synes mig, at den meget klare Position, som Forslagsstillerne efter deres Udtalelser have tilsigtet, derved vilde gaa aldeles tabt, idet det nemlig er klart, at en stor Del af de Mænd, der have bestemt sig med denne Sag, aldrig kunne opgive Tanken om, at Tiden muligt en Gang kan komme til ved Statens Hjælp at faae en Tvangslov, og at de derfor vedblivende maa ønske at holde dette Spørgsmaal aabent. Men naar man tager fat paa dette Spørgsmaal, tror jeg, at man skal tage fat derpaa for Alvor, og ikke lade det gaa over i det andet Thing uden i en bestemt efter den nøieste Overveielse paany prøvet Form, og dette bliver noget Andet end foreløbigt her efter Forslagsstillerne Hensigt at holde Forslaget i Reserve, indtil man ser Gangen, som det tager med det af Ministeren indbragte Forslag. Der ligger jo for Dieblicket for Rigsdagen to andre Forslag, nemlig et Forslag om en Forandring i Lovgivningen om Lehnene og et Forslag angaaende nogle Bestemmelser om Naadigheden over Bøndergods. I Retningen af begge disse Forslag har jeg altid foretrukket og foretrækker, at Løsningen maa sse istedetfor i Retningen af en Tvangslov; men Nødvendigheden af en saadan staar for mig i Forhold til, hvad der udrettes eller ikke udrettes af hver af disse Veie. Det forekommer mig, at den høitærede Justitsminister har her i sit Forslag forelagt et Arbejde, der har en saa stor Klarhed og Overfluelighed i den Maade, det anviser, at der kan gaas frem ved Lehnene Overgang til fri Eiendom, at jeg